

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociației Institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor: **Dr. Mihai Veliclu.**

S u m a r u l :

Cuvântul Guvernatorului. — Democrația costisitoare. — Mișcarea pe frontul creditorilor. — Situația. — *Cronică:* Constituirea noului guvern.

Cuvântul Guvernatorului.

În momente de grele încercări — așa se spune — totdeauna apare la orizontul încărcat de primejdii statura turnată în neclintită linie dreaptă a omului hotărât și sigur pe mișcările sale, care știe ce vrea și care, ca un brad împântat pe creștet de stâncă, înfruntă cu plină bărbăție deslănțuirea furtunii eutropitoare.

Nu știu dacă această credință, care stăpânește de veacuri sufletul mulțimilor oropsite, este întru totul întemeiată. Căci fost-au vremuri grele, fost-au și oameni mari, dar alergat-au — uneori — peste câmpurile rotogolului omenesc, furioase și spumegânde, vijelii, și revărsatu-s'au patimi inveninate valuri-valuri, fără să întâlnească în calea lor decât individul de duzină, blazat, contopit cu gloata și cu resemnarea ei, acel individ, care împreună cu mulțimea, căreia îi aparține, se face una cu pământul la cea dintâi înieruntare din sprânceană a sorții.

În vremurile de grea cumpănă, pe cari le străbate astăzi popor și Țară, împotriva șuvoiului sfărâmat al tuturilor tradițiilor, al legii și al pașnicei înțelegeri dintre oameni, un bărbat — unul singur dintre cei ridicați la înalte demnități cu mare răspundere — mai fine cu adevărat pieptul, zăgăzuind din răs-

puteri și pretutindeni năvala cloceitoare a prăpădului distrugător a toate.

Cu glas de prooroci „autentici”, eu gesturi largi, teatrale, unii trâmbează astăzi pe toate cele patru vânturi lupta, care se dă între două „lumi” și al cărei sfârșit ei îl prăd „limpede” și „sigur”, îngrămădind întru întărirea afirmației acesteia toate argumentele logicii lor obtuz conversioniste, precum și „învățăminte” cu grămada din istorie, pe cari sunt gata oricând să le falsifice.

Și totuși, parte din aceste afirmațiuni sunt adevărate.

Este adevărat, că astăzi, ca și ieri, ca și întotdeauna de când și-a făcut apariția prima ființă omenească pe pământ, două lumi sunt mereu pe picior de război: lumea binelui și lumea răului.

În forma actuală și cu fondul de acum, „lupta” trâmbeată răsunător de conversioniști, nu mai poate însemna o măsurare de forțe între capitalism și lumea „cea nouă”, care va să vie. Nu. Căci cadrul acesteia a fost de mult și mult depășit: Ori cari ar fi principiile lumii „cei noi” (pe care dl Argetoianu nu a binevoit încă să o boteze), erima nu va putea fi nici când ridicată la dogmă de drept. Și ceea ce propagă

gașca conversioniștilor noștri în frunte cu dl Argetoianu, ori cât ar vrea dumnealor s'o camufleze în dosul firmei intitulată pompos „curent social“, tot crimă rămâne.

De aceea, chiar dacă prin imposibil descreerații noștri ar repurta o victorie vremelnică, ei vor fi măturați, mai curând, sau mai târziu, de forța împrejurărilor, și principiile de bază ale existenței umane totuși nu vor capitula.

Decât, convinși de acest desnodământ — un desnodământ tot atât de sigur și absolut, ca și legile divine — noi totuși nu trebuie să stăm cu mâinile încrucișate, căci orice întârziere a acestuia poate fi fatală generației noastre.

Și în această privință dl *Constantin Angelescu*, Guvernatorul Băncii Naționale a României, dă cel mai strălucit exemplu.

Ajuns conducător al primului nostru institut de bani în cele mai grele împrejurări, pe cari le-a cunoscut vreodată această instituție și creditul românesc, dl *Constantin Angelescu* și-a făcut cu sfințenie și cu o nestrămătată hotărâre datorია.

Personaj cu autoritate indiscutabilă, nu numai în virtutea funcției, pe care o deține, ci și prin calitățile sale superioare de ordin moral și intelectual, dânsul și-a aruncat vijelios în cumpăna problemei, care zgudue societatea românească a zilelor noastre, toată puterea sa de muncă, curajul fără pereche și întreaga sa competență de toți recunoscută.

Necruțător față de îndrăsneala fără precedent a celor, cari vor să târască la fund tot ce ne-a mai rămas bun în țara aceasta, ca și față de lașitatea stupidă și păgubitoare a celor chemați să facă front împotriva nebuniei demagogice, Guvernatorul Băncii Naționale mănuește cu aceeaș sete bine justificată bieții usturător față de argetoianiști, ca și față de pretinșii noștri reprezentanți ai creditului.

Cu ocazia unei audiențe a reprezentanților Federației Naționale pentru salvarea creditului, Guvernatorul actual a făcut declarații, cari ilustrează mai elocvent decât orice caracterizare streină persoana, faptele și conduita omului pus în fruntea principalului nostru institut de credit.

Cuvântul său — greu ca pământul — răsună ca lovituri de ciocan sacadate,

iar frazele sale, scurte, precise, taie deadreptul în inima lucrurilor, punându-le, ca într'o secțiune geologică măiastră, în adevărata și întreaga lor lumină.

Iată declarațiile:

„Creditorii din țară au avut în mine un apărător chiar înainte de a-mi fi cerut sprijinul.

„Am făcut sforțări mari, ca să amelioriez situația creditului. În acțiunea dusă nu m-au preocupat interesele particulare. Dar nu este admisibil să se creadă, că o țară poate progresa dacă nu respectă drepturile individului fără a se pune altceva în locul lor.

„A doua zi după distrugerea capitalului mobil va veni și rândul celui imobil și astfel se vor desființa legăturile dintre clasele sociale și toată lumea va fi egalizată în mizerie.

„Sunt îndurerat ca și Du, de ceeace se petrece la noi cu creditul și vă rog să cetiți ultimele dări de seamă ale Băncii Naționale unde veți vedea, că mi-am spus părerea, în această privință, răspicat și cu toată răspunderea pe care o port.

„Dvoastră, reprezentanți ai creditului, nu am să vă fac decât reproșul, că nu ați înțeles la timp ce se poate întâmpla dupăce mișcarea debitorilor se va deslănțui. Trebuia de mult să vă apărați drepturile, spunându-vă, ca cetățeni, părerea și apărându-vă drepturile.

„Ne trebuie legi după urma căroro cetățenii să poată câștiga și plăti. Nu putem distruge totul pentru că sunt vremuri anormale, pentru o mână de oameni, cari ar voi să păstreze ceeace au doândit, fără să plătească ceeace li s'a împrumutat.

„Desigur că trebuiesc ajutați micii debitori, dar cunosc cazuri de cinism revoltător din partea unora.

„Pentru salvarea creditului, Banca Națională și-a făcut datorია sa. De mult nu mai am liniște în privința aceasta și n'am crușat nimic spre a face să se cunoască opinia ce am considerat-o folositoare țării. Dar prea sunt mulți cari își fac un titlu de glorie din a fegădui debitorilor din punga creditorilor. În parlamentul actual nu a luat nimeni cuvântul, din nici un partid, pentru a combate legile distrugătoare de credit, afară de 2—3 excep-

„fiuni, deși printre parlamentari sunt foarte mulți deponenți și reprezentanți ai instituțiilor de credit.

„Faceți-vă datoria. arătând tuturor cauza Dv. dreaptă. Răspândiți adevărul, că lipsa de circulație economică distruge fatal o țară. Țara trebuie lămurită, făcută atentă că prin înghețarea mai departe a circulației toți cetățenii vor fi egalizați în mizerie și primejdii sociale de tot felul devin fatale.

„Banca Națională găsește că acțiunea creditorilor răspunde unui interes social și regretă, că ei n'au făcut până acum tot ce trebuia“.

* * *

La cele de mai sus nu mai adăogăm nimic.

Ne mulțumim să repetăm doar pentru cei șovăelnici:

„Faceți-vă datoria: Răspândiți adevărul!“

Cuvântul Guvernatorului sună prelung, ca un clopot în dungă...

De felul în care vom ști să-l ascultăm și urmăm, atârnă deslegarea ceasului suprem, care se apropie.

Cuvântul Guvernatorului nu mai îngăduie nici o îndoială. O.

Democrația costisitoare.

Timpurile devin din ce în ce tot mai vitrege. Posibilitățile de viață se restrâng, iar domeniile de muncă se limitează văzând cu ochii. Dacă pasul adoptat de criză în anul 1929 va ține câțiva ani în acelaș ritm ca până acum, apoi e greu de prevăzut ce s'ar mai putea întâmpla. De aceea un reviriment trebuște căutat pe toate cărările posibile și imposibile.

Încercări de a opri sau cel puțin de a face criza mai suportabilă, s'au făcut în toate părțile pământului. Rezultatele însă se numără pe degete. În unele părți sunt totuși dovezi că cu anumite procedee, criza poate fi atenuată într-o măsură sensibilă. Curios este însă faptul că deși aceste procedee sunt asemenea, rezultatele sunt diferite. În special nu s'au evidențiat rezultate în țările cu democrație răsufată sau copiată cum este la noi și în țările cari mai cred în această noțiune perimată cum este America.

Din contră, Italia și chiar și Germania, țări în care regimul democratic a fost înlocuit cu metode politice viabile, rezultatele date de măsurile luate contra crizei sunt destul de evidente. Oricât ne-am abține să facem vreo legătură între regimul politic și între rezultatele date de măsurile luate contra crizei în diferitele țări, nu putem să nu remarcăm că democrația în felul cum e înțeleasă și aplicată la noi reprezintă un pericol național, cum de altfel reprezintă în toate țările, cari au adoptat-o.

Într'adevăr, s'ar părea că democrație și criză sunt două noțiuni sinonime și că una o agravează pe cealaltă. Astfel fiind democrația nu poate lupta contra crizei, lucru dovedit de altfel scrutând orice epocă din istoria omenirii. Rezultatele mari nu s'au obținut prin plebiscitarea și interogarea masselor, ci prin voința și energia fermă a câte unui conducător cu însușiri de dictator mai mult sau mai puțin mascat. Pentru a evidenția acest lucru, nu va fi nevoie să ne afundăm prea adânc în mărturiile istoriei. Nu vom recurge deci la scrutarea epocii faraonice, când milioane de oameni lucrau la amenințarea biciului unui singur comandant, deși s'ar putea recolta concluziuni strălucite în direcția care ne interesează. Pentru aceasta n'ar fi nevoie decât să ne dăm seama de nemuritorile opere de muncă concretizate în piramide și la cari astăzi lucrând, ar da faliment toată Europa.

Dar să facem abstracție de acestea și să ne oprim numai la realizările Romanilor. O lume întreagă admiră geniul creator al acestui popor. Și diversitatea lucrărilor e enormă: mine exploatare, poduri și șosele construite, lucrări publice executate, toate dau dovada unei solidități fără pereche și denotă o putere de muncă încadrată cum azi nu se mai concepe. Durează și acum fala vechilor lucrări publice romane, iar în special cele din jurul Romei cum sunt; vechiul apeduct, palatele rămase în urme și piețele, fac admirația tuturor. Pentru poporul care le-a moștenit, ele formează un important izvor de venituri, deoarece străinii din toate părțile se adună să le viziteze și astfel ei lasă în Italia sume uriașe, din cari se întrețin sate și orașe întregi.

Aceiaș strălucire o au apoi resturile operilor grecești. Prin munca creatoare a Helenilor toată Elada veche este o expoziție de activitate manuală și spirituală, care multă vreme de aci înainte nu-și va găsi concurență de egală concentrare estetică.

În fine să ne apropiem și mai mult de timpurile curente. Nu sunt decât 15—16 veacuri de când Bizantinii au fundat o întreagă cultură cu care au rămas nemuritori, ilustrându-se în mod strălucit într-o proprie specificație față de cultura apuseană. Dela ei și până astăzi omenirea n'a mai adăugat nimic ca spiritualitate peste cele moștenite. Care să fie deci cauza că deși ne-am însușit fără nici o muncă atâtea produse ale activității istorice, nu suntem astăzi capabili să fim piept unei crize banale, cu care ne justificăm indolența de cincisprezece ani încoace?

Întrebarea se pune cu stringență. Ea își face loc privind la tot măcinșul de forțe și energii cari se consumă astăzi, fără să lase vre-o urmă. Într'adevăr însăși țara românească este teatrul unor verificări în acest domeniu, cum nu se poate mai elocvent. Căci examinând faptele în cursul lor istoric, va trebui să roșim de neputința de care dăm actualmente dovadă, mai cu seamă în ce privește eforturile colective în domeniul constructiv al epocii. Într'adevăr, dela 1881 încoace, data când s'a proclamat regatul românesc, s'a creat până scurt înaintea războiului mondial toată opera constructivă care caracterizează România modernă. Și ce n'a fost de făcut în acest interval? Dela cele mai importante artere de comunicație terestre și feroviare, până la ultimul așezământ ce caracterizează legătura cu mersul și desfășurarea timpului. Astfel toate instituțiile școlare, așezămintele bisericesti, operele culturale, organizarea administrativă, toate au trebuit făcute dela cel mai nud început. Pe urmă în afară de aceste înfăptuiri caracterizând viața culturală, s'au făcut simțite operele pentru încadrarea manifestărilor economice, juridice, etc. etc. Toate acestea vechiul regat le înfăptuise într-o durată de patruzeci de ani fără să se fi simțit sdruncinat economic și fără să se fi sleit financiarmente. Și să nu uităm că atunci banii erau mai

scumpi, creditul mai puțin accesibil și capitalul mai puțin acumulat.

Odată cu terminarea războiului, activitatea aceasta constructivă n'a mai putut fi continuată. În loc ca puterile unite ale Românilor să fi sporit capacitatea de fecundare a muncii constructive, am asistat și asistăm la toate încercările prin cari s'a năzuit ca prezentul să se rupă de trecut. Astfel în afară de câteva înjghebări folositoare, cerute urgent de strictele nevoi ale mecanismului de stat, nu s'a înfăptuit nimic trainic în cincisprezece ani de zile care să se suprapună pe trecutul cel bine caracterizat. Deși s'au întreprins modificări de legi, majorări de impozite, transformări de structură administrativă, țara românească încă n'a ajuns să aibă legăturile organice de comunicație între provincii, n'a făcut cel mai mic pas în progresul agriculturii, n'a construit decât foarte puțin industrialicește, iar viața intelectuală și spirituală se sbate în încercări de a se regăsi pe sine, chinându-se și flagelându-se pentru a-și crea orientarea cuvenită. În acelaș timp însă, se macină în van fonduri uriașe. Fără să însemnăm toate sumele adunate prin subscripție publică, al căror randament la înfăptuiri obștești este totuși vizibil în rezultate, vom remarcă că nimic nu se cunoaște din macerarea uriașelor bugete publice, cari din anul 1919 s'au mărit mereu până la 1930 în proporții exponențiale. Care să fie deci enigma care a contribuit ca războiul să marcheze prăpăstioasa diferențiere și amara discontinuitate în urmărirea activității constructive în țara românească?

Se știe că azi totul e ruinat pe simpla scuză a economiilor. Din cauza economiilor ni s'au ruinat șoselele, căile ferate, construcțiunile publice etc. Din cauza economiilor am distrus disciplina morală, școlară și administrativă; din cauza economiilor am tolerat jafuri și furturi în averea publică! Din cauza economiilor am lăsat să se distrugă lucrările de artă; din cauza economiilor n'am fost capabili să simbolizăm spiritualicește nici o frântură din mareașă epocă istorică pe care am trăit-o; din cauza economiilor ne-am desorganizat am putea spune, toată viața noastră morală, intelectuală și spirituală, lăsând fiecăruia

libertatea să facă ceea ce va vrea și cum va vrea.

Din cauza economiilor am distrus deci toată opera pozitivă acumulată de decenii și chiar de secole, fără însă să putem prezenta vre'un scop al acestui procedeu. Nu numai că nu putem preciza acel scop, dar nu ne dăm nici măcar osteneala să examinăm cel puțin lucrurile în lumina critică a rezultatelor de până acum și să examinăm care este ținta noastră, deci unde vrem să ajungem pe de o parte, iar pe de altă parte în ce constă secretul stării noastre materiale și morale cu toate economiile făcute?

Este fapt nediscutabil că pentru înșii cari au avut parte vie de contribuție în tot acest freamăt de distructivism, este foarte greu să înțeleagă sensul întrebării. Pentru toți aceștia este greu să admită că față de vechile timpuri ne găsim într'un regres care ne stigmatizează și ne pune într'o lumină cu desăvârșire defavorabilă față de ceice au muncit ca să ajungem până aici, deoarece tot rezultatul epocii postbelice, oamenii noștri de conducere îl concentrează în noțiunea perimată: democrația. Și când zicem perimată o înțelegem așa cum ea se practică la noi, căci doar democrația a fost totdeauna un ideal de guvernare, însă într'un sens care la noi a căzut în desuetudine. De dragul acestei democrații (false) am devastat agricultura productivă, am desorganizat viața disciplinată din sate și orașe, am înăbușit toată activitatea creatoare care pornia din competență și demnitate și am dat tuturor un curs după placul unor grupuri neînțelegătoare. În felul acesta din punctul de vedere al creației suntem tot așa de inerți ca și acum câteva sute de ani.

Întrebarea care se pune este: cum a ajuns democrația la acest punct desonorant pentru o epocă de a pune la bătaie tot tezaurul spiritual al trecutului, numai în schimbul satisfacerii ambițiilor? Cum a ajuns democrația aici? E nevoie s'o mai spunem? Doar se știe că în viața spirituală a anulat disciplina, a corupt demnitatea a distrus convingerile personale și a făcut din colectivitate o turmă destrăbălată cu pretenții ridicole și ambiții deșarte care pentru vanități se pretează la orice josnicie. În viața ma-

terială nu era nevoie să mai acționeze dacă s'a ajuns odată la acest rezultat, ci a fost suficient să fie consecventă numai cu metoda generală. Așa s'a ajuns la satisfacția grupului prin plata conducătorului, la înfăptuiri cari cuprindeau interese de castă în detrimentul interesului general, la aberațiuni juridice pentru satisfacții persoanelor încovăiate, etc. etc.

Devastarea nu s'a oprit însă aici. Rezolvarea problemelor a fost permanent inversată. Pentru a ajuta fărâșimea s'a distrus organizația de credit, operă la care se muncise peste cincizeci de ani, pentru a simplifica aparatul administrativ se întocmesc comisiuni cari costă mai mult decât toate economiile cari se realizează; pentru a înăbuși fraudele se fac oficii de control cari consumă mai mulți bani decât paguba înșasi; pentru coordonarea anumitor măsuri administrative se instituiesc comitete consultative cari costă o a doua administrație; peste tot operațiunile anexe activității principale a statului înghit sumele operațiunii întregi. Astfel se pompează fondurile fără rezultat și colectivitatea rămâne lipsită de cele mai elementare și indispensabile lucrări.

În felul acesta democrația întinsă peste tot și peste toate, se derobează de grija interesului general. Se pare chiar că lucrurile au cam început să fie privite în adevărata lor valoare. Unii dintre politicieni găsesc că o corectare a democrației este absolut necesară. Este necesară nu numai pentru că continuând astfel rămânem să înscriem în istorie o epocă lipsită de caracteristici, deșartă de orice creație materială și spirituală, dar ne epuizăm complet puterile și ne sleim forțele în opere negative. Ne întoarcem spre sălbătăcie. Căci cel mai caracteristic fapt al acestei stări de lucruri începe să se producă. Pentru a încasa mereu și mereu, legea contribuțiilor face părtași la cote pe funcționari. În felul acesta și numai cu acest act, ne-am întors înapoi până la epoca fanarioasă, deoarece și atunci birurile erau scoase la licitație de trimișii sultanilor. Cine dădea mai mult acela devenia exploatarea nevoilor fării. Iată unde ne-a adus democrația noastră.

Mai există și alte democrații. Există democrația constructivă din Italia și Ger-

mania care luptă cu toate puterile contra răului general și care-și face o datorie de onoare din a lupta pentru binele colectivității. Există democrația daneză care luptă contra forțelor naturii, alungând marea pentru a-și crea teren de existență. Există democrația turcească care în cincisprezece ani a desmințit o istorie întregă. Și vor fi existând multe democrații cari urmând pilda epocilor clasice se întrec în a scrie istoria popoarelor respective. La noi însă democrația s'a remarcat prin ceea ce am văzut și de aceea ea merită epitetul de costisitoare. În această democrație stă tot păcatul nostru și tot secretul muncii care se fă-rămitește fără rezultat.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Mișcare pe frontul creditorilor.

Săptămâna trecută s'au produs două fapte mai importante, emanând din rândul creditorilor.

S'a înaintat dlui prim-ministru din partea Asociației Bancilor Române, București, un memoriu documentat, amănunțit și foarte frumos, pe care ținem să-l reproducem în întregime.

Iată textul acestui memoriu:

Cu ultimile legiferări „chestiunea Creditului“ a devenit foarte arzătoare. Ea a început să preocupe chiar pe acei cari în mod direct sau indirect au contribuit la situațiunea în care ne găsim.

Înainte de a discuta mijloacele de al reînvia, să aruncăm o privire înapoi, oricât de cunoscute ar fi cauzele care au contribuit la situațiunea de astăzi, căci este o legătură între această stare de lucru și ceea ce se intenționează sau se fâgăduiește încă a se mai face.

Fără cu criza care bântue de câțiva ani pe întregul pământ, guvernele, sub presiunea debitorilor, au crezut de cuviință să recurgă la măsuri ocrotitoare ale acestora.

Este însă de examinat, dacă aceste măsuri așa cum au fost întocmite la noi, n'au stricat cumpăna ce trebuie să domnească între împrumutători și împrumutați și dacă din punct de vedere general economic, nu s'a produs mai mult rău decât bine, întrucât fiecare nouă îndrumare are cel puțin două laturi.

S'au crezut deci oportune pe de o parte concordantele, lichidările judiciare, suspendarea executărilor și urmărilor, desființarea în parte a falimentelor, iar pe de altă decretarea, legii zisă de conversiune sau asanare a datoriilor agricole, cu moratorii cari apoi să se întindă și la datoriile urbane.

În aceste din urmă legi s'au introdus nuanțe anumite după interesele particulare ale acelor cari

făceau parte dintre făuritorii legilor. S'au strecurat incoherențe care au dat loc la nedumeriri în ce privește modul de interpretare, și cu toate modificările ulterioare, aceste nedumeriri subsistă încă, astfel încât nici astăzi nu se știe pozitiv, — ca să vorbim numai de una — dacă și când trebuie să se protesteze o schimbare.

Dar ce să mai zicem de diferențierea pe caste a populațiunei — ca și cum cetățenii n'ar fi egali înaintea legilor de formulele complicate, care vor da mult de lucru judecătorilor și tribunalelor și așa destul de încărcate, astfel încât „dreptatea“ va suferi nesfârșite fărâgăneli. Toate acestea sunt o dovadă de modul nestudiat și pripit cu care s'a legiferat.

Asociațiunea Bancilor Române fără a recurge la mijloace gălăgioase, a atras la timp atențiunea guvernelor, atât verbal cât și în scris după cum reese din memoriile prezentate miniștrilor și președinților corpurilor legiuitoare, asupra consecințelor unor astfel de măsuri legislative. Din nenorocire nu s'a putut contrabalansa influența factorilor direct interesați, — amintiți mai sus, — factori cari au rus înainte pe țărâtime, elementul acela care în treacăt fie spus, era obicinuit să-și ție cu orice preț angajamentele.

Abia la ultima modificare a legii datoriilor au au fost acceptate câteva sugestii din partea creditorilor, sugestii cari au mai putut netezi din asperitățile primelor legi.

Dacă comparăm însă legea datoriilor astfel cum a rămas, cu ceea ce s'a făcut în alte state, vom constata că ee este cea mai radicală. Ea nu numai că a ruinat o mare parte din instituțiunile de credit, mai ales pe celea cari aveau drept obiect ajutorarea agricultorilor, dar ea a desființat economiile strânse decenii de-a rândul la acele instituite, nimicind astfel cu desăvârșire încrederea în bănci, și deci posibilitatea de a le alimenta cu fonduri destinate sprîjirii producțiunii și îmbunătățirii muncii.

O limitare a procentului dobânzii precum și accelerarea procedurii judecătorești, pentru o realizare mai ușoară a creanței, decretarea cambiei drept titlu executoriu ar fi trebuit să vie la vreme pentru armonizarea ambelor tabere de debitori și creditori.

Creditorii meritau și ei sollicitudinea legiuitorilor, căci cu nimic nu s'a dovedit că ei ar fi în număr mai mic decât debitorii.

Măsurile venite la timp ar fi evitat să se recurgă la mijloace brutale cum au fost reducerile de creanțe și legiferarea dobânzilor la 1 și 3 la sută anual, așa cum nici în Anglia, în timpurile cele mai bune, nu au existat, dobânzi care nu pot asigura funcționarea mai departe a majorității bancilor, mai ales că acestea urmează să plătească Institutului de emisiune taxa reescontului de 6 la sută la creanța neredusă.

Să cerceteze oricine dacă se mai pot găsi în vre-o altă țară din lume atari anomalii?

Este evident deci că s'a mers mai departe decât era nevoie.

Este evident că sub protecția acestor legi unilaterale mulți dintre cei solvabili au căutat să profite și ei înșelând pe creditorii lor.

În toate timpurile însă creditorii au putut și fără intervențiunea statului să se învoiască cu datornicii lor, iar execuțiunile priveau numai pe acea cari nu se

mai puteau ține pe picioare. E o fatalitate contra căreia nu trebuie luptat dacă nu voești să periclitezi tot capitalul agonisit și să distrugi creditul împreună cu bugetul statului. Căci e cert că aceasta a suferit groaznic, — de pe urma asupririi capitalului.

După ce capitalul mobilier a fost amputat prin inflațiune 96,90 la sută, e subțiat din nou prin alte dispozițiuni legale precum și prin noi impozite cari caută să înlocuiască veniturile din ce în ce mai neînsemnate de la creditori și de la numerarul care zace neproductiv, ascuns în lăzi din cauza nesiguranței care domnește în toate afacerile și plasamentete.

Dacă la aceste plasamente, devenite nerentabile, adăugăm avansurile făcute de bănci furnizorilor și antreprenorilor de lucrări la stat, complectăm icoana pierderilor încercate de capital.

Ceeace a rămas după amputarea și după efectele conversiunii și stăret de insolvență a Statului se va evapora în mare parte prin modicitatea procentului de dobândă a diferenței de scont plătită Băncii Naționale precum și prin cheltuelile și impozitele inerente funcționării băncilor.

Ei-va posibil oare, după cum afirmau unii optimiști, ca altă serie de împrumuturi, alte institute de credit să iasă la iveală așa chiar din senin ca să înlocuiască pe acelea care nu-și vor mai putea îndeplini misiunea? Noi ne îndoim foarte mult că aceasta va fi cu puțință în generația noastră și dacă se vor pripăși unii pe ici pe colo, ei vor lucra numai cămătărește, în proporție cu riscurile la care se vor aștepta. Iată de ce am spus la început, că pentru colectivitate și pentru viitor, protecțiile actuale ale debitorilor, așa cum au fost întocmite, pot produce chiar mai mult rău decât bine.

Cei cari s'au folosit de conversiune evident că nu vor mai găsi un ban credit dar vor suferi și ceilalți din cauza diminuării capitalului și neîncrederii care a cuprins lumea întreagă a agonisitorilor.

Suntem de această părere cu atât mai mult cu cât legiurile ocrotitoare s'au întins și la datoriile urbane iar moratoriile și alte dispozițiuni au pus până și Creditul-Urban în neputința de a-și plăti întreg cuponul.

Firește că și negustorimea nu se mai mulțumește cu avantajele concordatului și cată a intra în nota amânărilor pe termene lungi și cu dobânzi scăzute.

Pe toată linia pierderi de capital.

Deci posibilitățile din ce în ce mai reduse de a acorda credite.

Dar fără credit ce se mai poate face astăzi ca să se întreție producția, comerțul, industria, lucrările edilitare și tot ce se cere pentru propășirea vieții unui stat și a unui popor.

Acum când răul s'a produs toți îl văd; toți se întrebă ce să facem pentru a restabili circulația normală a banului și a creditului?

Intr'o situațiune ca aceea în care am fost aduși revenirea la starea de liberă transacțiune de altădată nu o mai poate întrevedea nimeni. Ba ce e îngrijitor e că odată poftetele afățate, ele par a se accentua și zilnic vedem întruniri cu moștuni din ce în ce mai pretențioase în sensul unor și mai mari acordări de moratorii și de scurtări de datorii.

Demagogia intră în arena cu făgădueli, care par a fi condițiunea sine qua non de a se prezenta numai datornicilor, ca și cum bieții oameni cari se mențin în ceeace au și cari alimentau împrumuturile prin depuneri, n'ar mai însemna nimic în alcătuirea noastră de stat.

Primul lucru deci căruia trebuie să i se puie frâu este propaganda, care merge la unii factori până a spune că trebuie făcută „tabula rasa“ a tuturor datorțiilor, că e nevoe să se inaugureze strălucita „eră a oamenilor fără datorii“. Guvernele au prin urmare această îndatorire de a spune „până aci“ „menținem ceeace este“, dar s'a terminat cu lărgirile, moratoriile, cu concesiile de orice fel în dauna capitalurilor și a creditorilor.

Dar de unde vor mai veni mijloacele pentru mersul mai departe al îndeletnicirilor interne unei vieți de muncă și de propășire economică?

Nu doar dela miliardele cu care s'au clădit numeroasele palate de la orașe și nu dela aceia cari de frică țin banii ascunși.

Până să iasă la lumină banii economisiți din nou și ascunși, va trece un timp, care va fi mai lung sau mai scurt după întocmirile pe cari oamenii noștri de stat vor ști să le pună în practică.

Nu conjecturile vor juca rolul principal în direcțiunea aceasta, ele profitând întâmplător norocoșilor, iar în specie speculanților și oamenilor întreprinzători. Repetăm însă că vor fi salutare numai alcătuirii potrivite care să readucă încrederea în legi și în buna lor aplicare, precum și siguranța că dărnicia din punga altuia nu trebuie să mai aibă loc în vecii vecilor.

Capitalul și creditul trebuiesc considerate ca proprietate sfântă, înscris în constituție, ca și inatacabilitatea contractului dintre părți.

Distribuirea justiției trebuie și ea accelerată, cheltuelile de proces reduse și restituite creditorului în întregime, nu ca acum când se acordă sume ridicole în raport cu cele cheltuite.

Urmăririle la față sunt astăzi așa de costisitoare încât creditorul se lipsește de multeori de executări ceeace evident are ca urmare ținerea ridicată a taxei dobânzii prin care cei păgubiți încearcă a-și recupera pierderile. Este deci un fel de contribuție la care se supune, prin menținerea ridicată a dobânzii, totalitatea debitorilor.

Cambia trebuie să devină titlu executoriu iar gajul să legifereze în mod și mai practic decât astăzi, cu sancțiuni în loc de amnestieri imorale, la care ne-a fost dat să asistăm.

Față de „inflație“ preconizată de o seamă de teoreticani, trebuie de asemenea luată poziție, întrucât ea trebuie considerată ca ultima lovitură a celor cari au mai rămas cu ceva. Ea ar desăvârși sărăcia generală.

Statul însuși trebuie să introducă o mai bună chivernisală în gospodăria sa, pentru ca el să servească drept model cetățenilor. Iluziile de bogăție de cari au fost însufleșiți financiarul noștri ne-au dus la organizări luxoase, cari nu se potriveau cu resursele noastre. Ceeace este și mai rău, pare că din cauza unor greșite aprecieri a intereselor generale, față de acelea privind direct pe debitori, suntem împiedecați de a face un pas în spre o gospodărie mai simplă, mai cinstită, mai în raport cu puterea și izvoarele noastre de bogăție.

Pentru aceasta ne lipsește o judecată obiectivă liberă de orice prejudecăți politice și de persistență în alcătuirii moderne — din care unele au dat greș, — o judecată care să știe ce vrea, care nejenată să tragă cu cerneală roșie poate tot ce nu se potrivește cu împrejurările de astăzi.

Fără astfel de reforme noi credem că nu vom putea decât să ne afundăm din ce în ce mai adânc ajungând la un aspect de viață, de care e mai bine să nu vorbim.

Al doile fapt este adunarea creditorilor, care s'a ținut la București în ziua de 12 crt. (sala „Eintracht“), cu care ocazie o seamă de reprezentanți ai deponenților, acționarilor și asociașunilor bancare au cerut, în fața unui public foarte numeros, o serie ee cuvântări, cerând revenirea la regimul normal în viața economică și juridică.

Astfel de adunări se vor ține de aci înainte din ce în ce mai multe, culminând printr'o mare adunare de protest în capitala țării, la care vor lua parte delegați din toate colțurile țării.

S.

Situația.

Prin surprindere am avut schimbare de regim. Guvernul Vaida deși nu a dat faliment, totuși a trebuit să plece.

În timpul din urmă tot mai mult se accentuau neînțelegerile de ordin intern, cari pe lângă multele greutăți cu caracter general le-au făcut situația foarte anevoioasă.

În locul lui au venit vechii liberali, așa pe neașteptate, nici măcar cei mai hotărâți aderenți ai lor nu au avut curajul să afirme hotărât, că vor veni la putere.

Venirea la putere a Partidului Liberal aici în capitală a fost primită cu calm, în cele mai multe cercuri chiar cu încredere.

De felul cum vor ști să facă față situației depinde consolidarea regimului lor. Mai cu seamă, că situația economică peste tot este foarte grea, iar guvernul nou a declarat dela început războiul curentelor extremiste atât de stânga, cât mai ales celor de dreapta.

Faptul că noul guvern a știut să pună mâna pe putere și că se compune din încercați foști miniștrii, face opinia publică să aibă încredere în el.

În bursă schimbarea guvernului a fost exploatată, nu însă la toate hârțile. Cele mai neglijate au fost petroliferele.

Au fost exploatate numai valorile liberale :

Banca Națională, după o lungă stagnare dela 4600 la 4800.

Banca Românească, dela 250 la 350.

Creditul Industrial, dela 405 la 475.

Letea, dela 420 la 500.

Clădirea Românească, Locuința Eftinie și Scri-surile funciare.

Urbane București și Rurale.

Urcările au mers până în momentul, când au apărut edițiile speciale, că dl Duca a fost numit Prim-ministru.

Din acel moment cursurile au început să cedeze și în afară de Banca Națională, Urbane și Rurale, au înregistrat o scădere generală de mai bine 10%.

Parte din speculanți au eșit din marfă, iar speculanții la inflație au foarte slabe perspective. Nu-i mirare deci, dacă momentan tendința pieței este nehotărâtă.

Cât privește târgul aurului și valutelor, cursurile n'au scăzut decât cu 1¹/₂%. Piața însă se prezintă slabă, astfel că noi scăderi sunt posibile.

București.

Remizier.

CRONICA

Constituirea noului guvern. Guvernul dlui Dr. Alex. Vaida Voevod demisionând M. S. Regele a încredințat guvernul Dlui I. G. Duca președintele partidului Național-Liberal.

Prezența dlui Ministru Const. I. C. Brătianu și a dlui Subsecretar de stat V. Slăvescu la Ministerul de finanțe este o chizășie că s'a terminat cu politica de aventură în materie financiară. Băncile noastre leagă mari speranțe de activitatea financiară a noului guvern, mai ales că dl V. Slăvescu este un bun cunoscător la activității institutelor noastre financiare.